

Предговор към годишния доклад относно политиката в областта на конкуренцията за 2022 г.

**от изпълнителния заместник-председател и комисар по въпросите на конкуренцията
Маргрете Вестергер**

През 2023 г. отбелязваме 30-годишнината от създаването на единния пазар. Като сближава гражданите и предприятията на ЕС, той е едно от най-големите постижения на Съюза и е един от най-успешните му инструменти за насърчаване на мира, за защита на нашите ценности и за гарантиране на благосъстоянието на нашите граждани.

Тазгодишното честване се случва в несигурни времена. Нашият свят преминава през дълбоки промени. Нашият основан на правила икономически ред става по-малко стабилен и по-малко предвидим. Агресията на Русия срещу Украйна е най-лошото и най-смъртоносно лице на този обрат, но променящата се геополитика оказва въздействие върху единния пазар по различни начини, било то чрез подложените на натиск вериги на доставки или чрез отражения върху търговията. Освен това трябва да предприемем действия, за да намалим драстично емисиите на въглероден диоксид и да постигнем световна икономика с нулеви нетни емисии, за което — за щастие — вече има поддръжници и извън Европейския съюз. Тук се добавя и цифровият преход. Икономиката ни, а с нея и нашият живот, направиха скок в цифровото пространство. В някои случаи обаче това пространство не е нито толкова отворено, нито толкова достъпно, колкото би трябвало да бъде.

Всички тези промени имат дълбоки последици, като създават нови рискове, но и нови възможности. Политиката на ЕС в областта на конкуренцията има съществена роля в смекчаването на отрицателните последици от икономическите преходи, като същевременно увеличава максимално техния ползотворен потенциал.

Преходът към цифрова икономика създаде огромни възможности за икономически растеж и ефективност и така ще е и в бъдеще. Прилагането на правилата в областта на конкуренцията ще бъде от ключово значение, за да останат цифровите пазари отворени и достъпни. Прилагането на тези правила ще върви ръка за ръка с прилагането на Акта за цифровите пазари, който влезе в сила през ноември 2022 г. и ще започне да се прилага от май 2023 г. Той има за цел да се запази достъпността на цифровите пазари и да се прекратят нелоялните практики на дружествата, които контролират достъпа до пазара на предприятията, упражняващи дейност онлайн. Комисията има за цел да определи първите контролиращи достъпа предприятия през 2023 г. и да гарантира пълното спазване на задълженията и забраните до 2024 г.

Комисията прие Временната рамка за държавна помощ при кризи през март 2022 г. — само месец след непровокираното нашествие на Русия в Украйна — така че държавите членки да могат да оказват подкрепа на жизнеспособните предприятия, които са тежко засегнати от последиците от тази война. През март 2023 г. тази рамка се превърна във Временната рамка за държавна помощ при кризи и преход, която позволява на държавите членки да надхвърлят непосредствените ответни действия по отношение на използването на енергията като оръжие и да се справят с по-мощните предизвикателства чрез ускоряване на екологичния преход. По-широкият обхват на тази усъвършенствана рамка дава възможност на държавите членки, наред с другото, да подкрепят производствените инвестиции за избрани технологии и

суровини, които са от съществено значение за този преход, по-специално когато съществува риск от изтичане на инвестиции извън ЕС. Освен това гарантирахме, че ще реагираме на тези предизвикателства, оставайки верни на принципите си: за да се запази целостта на единния пазар, тази нова рамка е целенасочена и има временен характер, като новите „преходни“ разпоредби се прилагат до 2025 г.

С приемането на Регламента за чуждестранните субсидии през ноември 2022 г. ЕС коригира едно разминаване — въпреки че отдавна проверяваме внимателно държавните помощи, предоставяни в рамките на ЕС, субсидиите от трети държави за дружества, извършващи стопанска дейност в ЕС, не се проверяваха. Сега ЕС въвежда еднакви условия на конкуренция и през 2023 г. Комисията ще започне да прилага и изпълнява регламента. Комисията ще се стреми към добре насочено прилагане, осигуряващо яснота и предвидимост в хода на развитието на практиката на вземане на решения. Това ще запази единния пазар отворен и на него всички предприятия ще се конкурират при справедливи и равни условия, независимо от произхода си.

Въпреки тези преобразяващи събития и инициативи, обичайното прилагане на законодателството в областта на конкуренцията продължи неотменно във всички области. В областта на антитръстовите правила Комисията прие решения по две дела за картели на пазарите на метални опаковки и стирен мономер. Действията ѝ се разпростряха в цифровата сфера, където Комисията направи правно обвързващи ангажиментите, предложени от дружеството Amazon, в отговор на опасенията относно конкуренцията, свързани с достъпа на продавачите до неговата опция Buy Box и програмата Prime. Комисията също така изпрати на Apple изложение на възраженията, съдържащо предварителни констатации, че дружеството вероятно е ограничило конкуренцията в полза на услугата Apple Pay — неговото собствено решение за плащане. Във фармацевтичния сектор на дружеството Teva бе изпратено изложение на възраженията, в което предварително се констатира, че то е злоупотребило с патентната система и е злословило срещу конкурентни лекарства.

Що се отнася до контрола върху сливанията, през 2022 г. Комисията прие 368 решения относно сливания и се намеси в 18 случая. 12 от тях бяха одобрени при определени условия, а в два случая беше наложена забрана (предложеното придобиване на Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd от Hyundai Heavy Industries Holdings и придобиването на GAIL от Illumina). Страните се отказаха във фаза II от четири сделки, за които бе постъпило уведомление.

Що се отнася до контрола върху държавната помощ, през 2022 г. Комисията прие 195 решения съгласно Временната рамка за държавна помощ при кризи, с които одобри 182 национални мерки, за които бе постъпило уведомление от всички 27 държави членки, в размер на приблизително 670 милиарда евро помощ. Изпълнението на Механизма за възстановяване и устойчивост продължи през 2022 г., като Комисията прие решения относно близо 80 финансирани по линия на MBO мерки. Освен това Комисията одобри два важни проекта от общоевропейски интерес във веригата за създаване на стойност в сектора на водородните технологии.

И накрая, Комисията продължи да работи, за да гарантира, че нашите правила продължават да бъдат подходящи за целта, а това безспорно е по-важно от всякога във времена на промяна. За тази цел през 2022 г. тя продължи своя обширен преглед на рамката на политиката на ЕС в областта на конкуренцията, като прие нови насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката, нови насоки за държавна помощ за широколентови мрежи, нови правила относно вертикалните споразумения и като се

консултира със заинтересованите страни относно преразгледаните правила за хоризонталното сътрудничество между дружествата.

Целта е да сме възможно най-подготвени за предизвикателствата, които ни очакват през следващите 30 години.
